

59 ערפה כתוב לשון 'גוב' (שמואל ב' כ' יח"ט), ומדוע כאן שינה הפסוק
60 וכתב 'גוב'. אִמֶּר רַב יְהוֹדָה אָמַר רַב, כוונת הפסוק שישבי היה אִישׁ
61 שָׂבָא עַל עֶסְקֵי נֹב עיר הכהנים. וכך היה המעשה, אִמֶּר לִיה הַקְּדוֹשׁ
62 בְּרִיךְ הוּא לְדוֹד הַמֶּלֶךְ, עַד כִּתִּי הָיָה עָלָיו זֶה כְּמוֹן בְּרִיךְ, שֶׁל יָדָךְ
63 נִתְּרָה נֹב עִיר הַכֹּהֲנִים, שֶׁחָשַׁד בָּהֶם שֶׁאֵל הַמֶּלֶךְ שֶׁהֵם מְסִיעִים
64 לְדוֹד מְלֻכָּה בּוֹ, וְעַל יָדָךְ נִשְׁדָּר דּוֹאֵג הָאֲדוֹמִי מִהַעֲלֹם הַבָּא (לעיל
65 צ, שֶׁנֶּעֱנַשׁ עַל כֵּךְ שִׁסְפָּר לְשֹׁאֵל הַמֶּלֶךְ לְשׁוֹן הָרַע עַל דּוֹד, שֶׁהוּא
66 נוֹהַג בְּמֶלֶךְ וְנִשְׁאָל בְּאוֹרֵם וְתוֹמִים, וּמַחֲמַת כֵּן הָרַג שֹׁאֵל אֶת כֹּהֲנֵי
67 נֹב, וְעַל יָדָךְ – וּמַחֲמַת חֹטֵא זֶה שֶׁל הָרִיגַת הַכֹּהֲנִים שֶׁבְּנוֹב נִתְּרָנוּ
68 שֹׁאֵל וְשִׁלְשֶׁת בָּנָיו בְּמִלְחָמָה, הָאֵם רָצוֹנָךְ שֶׁתִּיעֲנַשׁ בְּכֵךְ שִׁכְלָה
69 וְרָעָה, כְּמוֹ שֶׁכֵּלָה זֶרַע הַכֹּהֲנִים שֶׁנִּהְרָגוּ בְּנוֹב מַחֲמַתְךָ, וְאֵתָּה נִצְלָתָה,
70 אִי שֶׁתִּמְסָר בְּעֶצְמְךָ בֶּן אֹיֵב, וְגַם זֶה מִידָה כְּנֶגֶד מִידָה, שֶׁמַּחֲמַת
71 שֶׁלֹּא נִמְסַרְתָּ בִּיד שֹׁאֵל אוֹיֵב כֵּלָה זֶרַע הַכֹּהֲנִים שֶׁבְּנוֹב. אִמֶּר דּוֹד
72 לְפָנָיו, רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִכֵּן שֶׁאִמְסָר בֶּן אֹיֵב, לֹא יִכְלָה וְרָעָה.
73 יוֹמָא חַד נָפֵק לְשִׁכּוֹר בָּזָא – יוֹם אֶחָד יֵצֵא דּוֹד לְצוֹד חַיִּית וְעוֹפֹת
74 בְּרֶשֶׁת, אֲתָם שָׁמֹן וְאֲדָמִי לִיה כְּסָבִיא – בֹּא הַשֶּׁטֶן וְעֵשָׂה אֶת עֲצֻמוֹ
75 בְּדַמּוֹת צִבִּי, פֶּתַק בִּיה יִנְדָּא וְלֹא מְסִיָּה – הַשְׁלִיךְ בּוֹ דּוֹד הַמֶּלֶךְ חֵץ,
76 וְלֹא הִגִּיעַ אֵלָיו, וְעַל יְדֵי כֵךְ מְסִיָּה – מִשְׁכוֹ הַשֶּׁטֶן אַחֲרָיו, עַד
77 דְּאִמְסִיָּה לְאִרְיָן פְּלִשְׁתִּים – עַד שֶׁהִבְאִיר לֵארוֹץ פְּלִשְׁתִּים, בְּלִי שֶׁשֶׁם
78 לְבוֹ לִכְךָ. בְּדִתְהוּתָה – כִּשְׂרָאָהּ וְשָׁבִי בְּנוֹב, אִמֶּר בְּלִיבּוֹ, הִינֵנּוּ הָאִי
79 דְּקִמְסִילָה – זֶהוּ הָאָדָם שֶׁהִרְגוּ לְקִלְתָּ אֲחִי. כְּסָפְתָה – קִשְׁרוּ לְדוֹד
80 הַמֶּלֶךְ, כְּסָפְתָה, אֲוִתְהִי וְשִׁנְיָתָה תִּהְיֶה בִּי בְּרִיָּא – קִפְלוּ וְהִכְנִיעוּ
81 תַּחַת קוֹרֵת בֵּית הַבַּד שְׁכוּתֵשִׁים בָּהּ רֹאשׁוֹ וְיֹשֵׁב עֲלֶיהָ כְּדִי לְמַעַבְכוֹ
82 לְאִדְמָה, אֲתַעְבְּדִי לִיה נִסָּא – נַעֲשֵׂה לְדוֹד הַמֶּלֶךְ נֶס, כִּמְכָא לִיה
83 אֲרִעָא מִתְּוִתָּה – וְהִתְרַכְכָּה הָאִדְמָה שֶׁתַּחֲתֶיהָ, וְלֹא הוֹזַק, וְהִינֵנּוּ
84 דְּכִתְבִּים (תְּהִלָּה יח' לו') מִתְּרַחֲבִים צִעְרֵי תַּחֲתֵי וְלֹא מְעִדֵי קְרִסוֹלֵי.
85 מִמְּשִׁיכָה הַגִּמְרָא וּמִסְפָּרָהּ הָיוּ יוֹמָא – אוֹתוֹ יוֹם שֶׁאִירַע מַעֲשֵׂה
86 זֶה לְדוֹד, אִפְסִיָּא דְּמַעְלֵי שְׁכִתָּא הוּא – הִיא זֶה עֶרֶב שַׁבָּת, וְאֲכִישִׁי בֶן
87 צְרוּרָה שֶׁהִיא מְגִיבּוּרִי דּוֹד הַמֶּלֶךְ וְבֵן אֲחוֹתוֹ, הָיָה קָא חֲרִיף רִישִׁיה
88 בְּאִרְבָּעָה רַבֵּי דְּמָא – הִיא הוֹפֵק בָּהּ רֹאשׁוֹ בְּאַרְבַּעַה טַאִים לִבִּי, מִמֶּנּוּ
89 הִינֵנּוּ בְּתַמִּי דְּמָא – וְרֹאה בְּמִים כְּתַמִּי דֵם, אִיכָא דְּאִקְרִי – יֵשׁ
90 אוֹמְרִים, שֶׁלֹּא רָאָה כְּתַמִּי דֵם, אֲלֵא אֲתָם יוֹנָה אִיִּרְיָה קְמִיָּה – בָּאָה
91 יוֹנָה וְחִבְסָה עֲצֻמָּה לְפָנָיו, בְּדֶרֶךְ צֶעַר, אִמֶּר אֲבִישִׁי בֶן צְרוּיָה בְּלָבוֹ,
92 בְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל לְיוֹנָה אִיִּמְלִיָּא (נִמְשַׁלְחָה), שְׁנִיאֲסָר (תְּהִלָּה סח' ד') בְּנִפְי
93 יוֹנָה נִחְסָה בְּקִסְפָּה, שְׁמַע מִינָה – יֵשׁ לִי לְלַמּוֹד מִכָּךְ שֶׁהִיוֹנָה
94 מִצְטַעֲרַת לְפָנָיו, שְׁדוֹר מְלָכָא יִשְׂרָאֵל בְּצִעְרָא שְׂרִי – שְׁדוֹר מֶלֶךְ
95 יִשְׂרָאֵל שְׂרִי בְּצֶעַר. אֲתָם לִבְיָתָהּ לֹא אִשְׁכְּפָתָה – בֹּא אֲבִישִׁי לְבִיתוֹ
96 שֶׁל דּוֹד הַמֶּלֶךְ, וְלֹא מִצָּאוֹ שֶׁם, אִמֶּר, תֵּנִן – אֲמַנְכֵם שְׁנִינוּ (לעיל כב).
97 שְׂאִין דּוֹבְקִין עַל סוֹסוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְאִין יוֹשְׁבִין עַל כְּסִיא, וְאִין
98 מְשַׁתְּמִשִּׁין בְּשִׁרְבִיטוֹ, מִשּׁוֹם כְּבוֹד הַמְּלָכּוֹת, בְּשַׁעַת הַסִּפְּנָה מֵאִי –
99 מִהַ דִּין, הָאֵם מוֹתֵר לְרַכֵּב עַל סוֹסוֹ, שְׂרָץ בְּמַהֲדוּתוֹ, כְּדִי לְהִצִּילוֹ.
100 אֲתָם שְׂאִיל בִּי מְדִרְשָׁא – בֹּא וְשֹׁאֵל שֶׁאֵלָה זֶה בְּבֵית הַמְּדִרְשָׁא, אִמֶּר
101 לִיה הַחֹכְמִים, בְּשַׁעַת הַסִּפְּנָה שְׂפִיר דָּמִי – הַדְּבַר מוֹתֵר. רַבְּכִיָּה
102 לְפָרְתִּיהָ – רַבֵּב אֲבִישִׁי עַל פֶּרְדּוֹ שֶׁל דּוֹד הַמֶּלֶךְ, וְקָם וְאָוֵל – וְקָם
103 וְהֵלַךְ אַחֲרָיו לֵארוֹץ פְּלִשְׁתִּים, נַעֲשֵׂה לוֹ נֶס, וְקִפְסָה לִיה אֲרִעָא –
104 הִתְקַצְרָה לוֹ הַדֶּרֶךְ וְהִגִּיעַ לֶשֶׁם בְּמַהֲדוּתוֹ.
105 בְּהִי דְּקָא מְסִנִּי – בְּזִמָּן שֶׁהִיא אֲבִישִׁי הוֹלֵךְ שֶׁם, חֲזִיָּה לְעִרְפָּה אֲמִיהָ
106 – רָאָה אֶת עֶרְפָּה, אֲמוֹ שֶׁל יִשְׂבִי, דְּתוֹתָא וְנוֹלָא – שֶׁהִיא תוֹוָה
107 צִמְרָה. בִּי חֲזִיָּתָה – כִּשְׂרָאָתָה אוֹתוֹ עֶרְפָּה, פְּסָקְתָה לְפִלְיָתָה – חֲתֻכָּה
108 אֶת הַפֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הַעֵץ שְׁטוּוּים בּוֹ, שְׁדִתְהָ עֲזָרָה – וְהִשְׁלִיכָהּ
109 אוֹתוֹ עַל אֲבִישִׁי בֶן צְרוּיָה, כְּכָא לְמַקְסִילָה – הִחֲשָׁה לְהוֹרֹגוֹ עַל
110 יְדִי כֵן, אֲךָ לֹא הִצִּילָהּ בְּכֵךְ, וְנִפֵּל הַפֶּלֶךְ עַל הָאִדְמָה לִיד אֲבִישִׁי.
111 כִּשְׂרָאָתָה זֹאת, נִהְיָה כְּאִילוֹ נִפֵּל לַה הַפֶּלֶךְ בְּטַעוֹת, וְאִמְרָה לִיה
112 לְאֲבִישִׁי, עָלֶם – נַעַר, אֲיִיתִי לִי פֶלֶךְ – הֵבֵא לִי אֶת הַפֶּלֶךְ שֶׁנִּפֵּל לְיָדְךָ.
113 פְּתָקִיהָ בְּרִישׁ מוֹחָה, וְקִסְלָה – הִשְׁלִיכּוּ אֲבִישִׁי בְּמוֹחָה, וְהִרְגָּה.
114 לְאַחַר מִכָּן הִגִּיעַ אֲבִישִׁי לְנוֹב, שֶׁם תִּפַּס יִשְׂבִי אֶת דּוֹד הַמֶּלֶךְ, בֶּן
115 חֲזִיָּה – כִּשְׂרָאָהּ וְשָׁבִי בְּנוֹב, אִמֶּר בְּלָבוֹ, הִשְׁתָּא הוּא בִּי תִרְיָן – עֵתָה
116 יִהְיֶה הֵם שְׁנַיִם יַחַד כְּנֶגְדִי, וְקִסְלָן לִי – וְהִירְגוּנִי, וּמַחֲמַת חֲשֵׁשׁ זֶה

1 'עֲנִיָּה עֲנִיתוֹת', לְלַמֵּד שֶׁתִּיֵּד לַעֲמוּד וְרִמָּה בֶן חִלְקִיָּה וּמִתְנַבֵּא עָלָה
2 – עַל נְבוּכַדְנֶצַּר, וְעֵנִיָּה הוּא לְשׁוֹן עֲנִיָּת דְּבָרִים, שִׁיאֲמַר יִרְמְיָה
3 שְׂבָא מִהֲעִיר עֲנִיתוֹת, דְּכִתְבִּים (יִרְמְיָה א' א) 'דְּבָרֵי יִרְמְיָהוּ בֶן חִלְקִיָּהוּ מִן
4 הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בְּעִנְיָתוֹת בְּאִרְיָן בְּנִיָּהוּ'.
5 מַקְשָׁה הַגִּמְרָא: כִּי־צַד נִיתָן לְפָרֵשׁ אֶת הַפֶּסֶק 'הַקְּשִׁיבִי לִישָׁה' עַל
6 נְבוּכַדְנֶצַּר, מִי דָּמִי – וְכִי הַדְּבָרִים דּוֹמִים, וְהִרִי חֶתֶם, לְגַבִּי נְבוּכַדְנֶצַּר
7 נִאֲמַר לְשׁוֹן 'אֲרִי', 'עָלָה אִרְיָה מְסוּבָּכוֹ', וְאִילוֹ הֶקְא, נְבוּאוֹת
8 יִשְׁעִיהָ, נִאֲמַר לְשׁוֹן 'לִישָׁה', שֶׁנִּאֲמַר 'הַקְּשִׁיבִי לִישָׁה'. מִתַּרְצַת
9 הַגִּמְרָא: אִמֶּר רַבֵּי יוֹנָה, שֶׁשָּׂה שְׁמוֹת יֵשׁ לְאֲרִי, וְאִילוֹ הֵן, אֲרִי, כְּפִיר,
10 לְבִיא, לִישָׁה, שֶׁחֵל וְשִׁחִין.
11 חֲזוֹרַת הַגִּמְרָא וּמַקְשָׁה: אִי הֵבִי, שֶׁהַפֶּסֶק 'צִהְלִי קוֹלְךָ בֵּת גִּלִּים'
12 אֵינוֹ בְּכָלֵל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁעֲבַר סְנַחְרִיב, בְּצִרוֹ לָהּ – הִרִי הַמְּקוֹמוֹת
13 הַמוֹזְכְּרִים בְּפִסְקִים פְּחוּתִים מִעֲשָׂרָה, וְהֵם רַק תַּשְׁעָה. מִתַּרְצַת
14 הַגִּמְרָא: 'עֲבִירוּ מִעֲפָרָה' תִּרְמִי נִינְהוּ – שְׁנֵי מְקוֹמוֹת שׁוֹנִים הֵם,
15 וְנִמְצְאוּ עֲשָׂרָה מְקוֹמוֹת, שֶׁהֵם, עֵינַי, מְגִרּוֹן, מְכַמֵּשׁ, עֲבָרוֹ, מַעֲבָרָה,
16 גִּבְעָה, רְמָה, גִּבְעַת שֹׁאֵל, מְדַמְנָה, גִּבְעִים.
17 הַגִּמְרָא מְבַאֵרַת אֶת הַמֶּשֶׁךְ הַפִּסְקִים: מֵאִי 'עוֹד הַיּוֹם בְּנוֹב לַעֲמוּד
18 יִנְפֵק יָדוֹ הָרַב בֵּת צִיּוֹן גִּבְעַת יְרוּשָׁלַם' (יִשְׁעִיָּה לז), אִמֶּר רַב הוֹנָא, אוֹתוֹ
19 הַיּוֹם שְׂבָא סְנַחְרִיב עַל יְרוּשָׁלַם הוּא הַיּוֹם הָאֲחִירֹן שֶׁנִּשְׁתַּחֲוֶה כַּעַס
20 עַל יִשְׂרָאֵל מִעֲזָתָה שֶׁל נֹב עִיר הַכֹּהֲנִים, שֶׁהִרְגֵם שֹׁאֵל הַמֶּלֶךְ שֶׁהִיא
21 סְבוֹר שְׁדוֹד מוֹרֵד בּוֹ, וְחֲשָׁד שֶׁסִּיעֵנוּ בִּידוֹ, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּשְׂאָר מִזִּמָּן
22 הָעוֹנֵשׁ, שֶׁהִיוּ רֹאשִׁים יִשְׂרָאֵל לְהַעֲשֹׂה, וְאִמְרָה לִיה בְּלָדָא – אֲמַר
23 הַחוֹזִים בְּבוֹכְכִים לְסְנַחְרִיב, אִי אֲוִלָּת הָאֲדָמִי – אֵם תִּסְפִּיק לִלְכַּת
24 הַיּוֹם וְלִהְלַחֵם בָּהֶם, יִכְלָת לָהּ – תוֹכַל לִנְצַחֵם, וְאִי לֹא, לֹא יִכְלָת
25 לָהּ. וּמַחֲמַת שֶׁאֲמַרְנוּ לוֹ כֵּן, אֲוִרְחָא דְּבִעָא לְפָנָיו בְּעִשְׂרָה יוֹמִי, סָנֵא
26 בְּהִי יוֹמָא – דֶּרֶךְ שֶׁהִיא אֲרוּכָה מִהֶלֶךְ עֲשָׂרָה יָמִים הֵלֶךְ עִם צְבָאוֹ
27 בְּיוֹם אֶחָד, בִּי מָטוֹ – כִּשְׁהִיגֵנוּ לְיִירוּשָׁלַם, שְׁדוֹ לִיה בִּיסְתַּרְבִּין –
28 הִשְׁלִיכוּ לְסְנַחְרִיב כְּרִים תַּחֲתֶיהָ, עַד דְּפָלִיק וְתִיבִי מַעְלֵי שוּרָה – עַד
29 שִׁיכַל לְעֹלּוֹת וְלִשְׁבֹּת בְּמִקּוֹם הַגְּבוּהָ מַחֲמוֹת יְרוּשָׁלַם, עַד דְּתִיִּיתָה
30 לְבוֹחֵה יְרוּשָׁלַם – וְעַד שֶׁהָרָא לוֹ אֶת כָּל הָעִיר יְרוּשָׁלַם. בִּי חֲזִיָּה,
31 אִיִּזְמִיר בְּעִינֵיהָ – כִּשְׂרָאָה אֶת יְרוּשָׁלַם, נִרְאָתָה קֹטְנָה בְּעִינֵיהָ, אִמֶּר,
32 הֵלֵא דָא הִיא קְרִתָּא דִּירוּשָׁלַם – הָאֵם זֶה הִיא הָעִיר יְרוּשָׁלַם, דְּעָלָה
33 אֲנִיָּשִׁית בֶּל מִשְׁרִיתִי – שֶׁעֲלִיהָ הִבְהִלְתִּי אֶת כָּל צְבָאוֹת, וְעָלָה
34 בְּבִשְׁתִּי בֶל מִרְיָתָא – וּמַחֲמַתָּה כְּבִשְׁתִּי אֶת כָּל הַמְּדִינוֹת שֶׁבְּדֶרֶךְ,
35 הֵלֵא הִיא זְעִירָא וְחִלְשָׁא מְכָל בְּרִי עֲמִיָּא דְּבִבְשִׁית בְּתִקּוּף יָדִי –
36 וְהִרִי הִיא קֹטְנָה וְחִלְשָׁה מְכָל הָעִרִים הַגְּדוּלוֹת שֶׁכְּבִשְׁתִּי בִּידִי
37 הַחוּקָה. עָלָה וְקָם וְיָנִיד בְּרִישִׁיהָ – עִמָּה וְהִידִּר רֹאשׁוֹ בְּדֶרֶךְ זִלְזוֹל,
38 וְהִיא מוֹכִיל וְיָמִיתִי בְּיָדֶיהָ עַל מוֹר שֶׁם מְקַשְׁשָׁה דְּבִצִּיּוֹן וְעַל עוֹרְתָהּ
39 דְּבִירוּשָׁלַם – וְהִיא מוֹלִךְ וּמְבִיא בִּידוֹ לְכִיּוֹן הָרַב בְּבִית שֶׁעֲלֵיו בְּנוֹי
40 בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל הָעוֹרָה שֶׁבִּירוּשָׁלַם, דֶּרֶךְ זִלְזוֹל. אִמֶּר – אֲמַר
41 לוֹ אֲנִשִּׁי צְבָאוֹ, נִשְׁדִּי בִּיה יָדָא הָאֲדִידָנָא – נִשְׁלַח בָּהֶם יָד עֵתָה, אִמֶּר
42 לָהּ סְנַחְרִיב, תְּמַחֲתֶיהָ – דְּבַר תְּמוּהָ הוּא לְהַתְחִיל בְּמִלְחָמָה הַיּוֹם,
43 שֶׁהִרִי אֲנוּ עֲדִידִין חֲלָשִׁים מִהֲדוֹרְךָ, אֲלֵא לְמַחֲרָא אֲיִיתוּ לִי בֶל חַד וְחַד
44 מִיָּנִיכִי – יִבְיֵא לִי כָל אֶחָד מִכֶּם גּוֹלְמָו תִּרְגַּם מִינָה – חֲתִיכַת אֲבָן שֶׁל
45 הַחוֹמָה, וְאִפְּלוֹ אֵם כָּל חֵייל יִטוֹל רַק אֲבָן רַעוּעָה אֶחָת מִהַחוֹמָה,
46 תִּבְקַע הַחוֹמָה – וּמִיָּד לְאַחַר שֶׁאֲמַר לָהֶם כֵּן וְנִשְׁאָרוּ לָלוֹךְ, אִירַע
47 הָאֲמוֹר בְּפִסְק (מְלָכִים ב' יט טז) 'וְהִי בְּלִילָה הַזֹּאת וְיֵצֵא מִלְּאָדָה' וְהָ
48 בְּמִתְנָה אֲשׁוֹר מֵאִה וְשְׁמוֹנִים וְחֲמִשָּׁה אֶלֶף וְשִׁשְׁמִינִם בְּכָכֶר וְהָיָה כָּלֶם
49 מְגִרִים מִתִּיבִי'.
50 אִמֶּר רַב פָּפָא, הִינֵנּוּ דְּאִמְרֵי אֲנִישִׁי – זֶהוּ מִה שֶׁרַגִּילִים בְּנֵי אָדָם
51 לּוֹמְרִי, בֵּת דִּינָא – אֵם לֶן ה'דִּין' לִילָה אֶחָד, כְּלוֹמֵר אֵם נִשְׁתַּחֲוֶה
52 מִלְּדוֹן בְּמִרְיָבָה, בְּטַל דִּינָא – בְּטַל הָאֵל, וְכֵן כֵּאֵן, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא נִלְחַם
53 סְנַחְרִיב בְּאוֹתוֹ יוֹם, הַפֶּסֶד.
54 הַגִּמְרָא דּוֹרֶשֶׁת פִּסְקִים הַשִּׁיבִים לְעוֹן נֹב עִיר הַכֹּהֲנִים. נִאֲמַר
55 בְּפִסְק: 'וְיִשְׁבִי בְּנוֹב אֲשֶׁר בִּילְדִי תִרְפָּה וּמִשְׁקַל קִינוֹ שְׁלֵשׁ מֵאוֹת
56 מִשְׁקָל נִחְשֵׁת' וְהוּא גִּיגוֹר תִּדְשָׁה וְיִאֲמַר לְחִבּוֹתָא אֶת דּוֹד' (שְׁמוּאֵל ב' כ)
57 טז, וְהִינֵנּוּ שֶׁאֲחִיו שֶׁל גִּלְתִּי שֶׁשְׁמוֹ יִשְׂבִי נִסִּיהָ לְהִרְגוֹ אֶת דּוֹד.
58 דּוֹרֶשֶׁת הַגִּמְרָא: מֵאִי 'וְיִשְׁבִי בְּנוֹב', וְהִרִי לְגַבִּי גִלְתִּי וְסָף אֲחִיו בְּנֵי

30 המפורש, וְאַחֲתִיהָ – והוריד את דוד המלך לארץ במקום רחוק
31 ממקומו של ישיבי, וכך ניצל דוד מידו, וְהָיָה קָא דְרִיף בְּתַרְיֵיהּ –
32 היה ישיבי רודף אחריהם, כיון שהיה המקום קרוב לארץ פלשתים,
33 בִּי מָטָא כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְכַפֵּר שִׁשְׁמוּ קוֹבֵי, הנמצא בין ארץ פלשתים
34 לארץ ישראל, אָמְרִי – אמרו דוד ואבישי זה לזה 'קום ביה' – עמוד
35 כנגדו ואל תברח, ונהרגנו, ועל שם דבר זה נקרא אותו מקום
36 'קובי', מלשון 'קום ביה', אך עדיין היו מפחדים ובורחים. בִּי מָטָא
37 – כשהגיעו למקום ששמו 'בִּי תֵר' אָמְרִי – אמרו זה לזה, בְּתֵרִי
38 גִּוְרִינָן קְטָלִיָּה לְאַרְיָא – וכי שני גורי אריות יכולים להרוג את
39 האריה הגדול, כלומר, אף שאנו שנים מכל מקום לא נוכל
40 להתגבר עליו ולהורגו, ולכן קרוי המקום 'בִּי תֵרִי', וכדי להחלישו
41 אָמְרִי לִיהָ – אמרו לו לישיבי, וְיֵל אֲשֶׁתְּכֶחָ לְעֶרְפָּה אִימִיד בְּקִיבְרָא –
42 לך ותמצא את ערפה אמך בקברה, שהרגנוה, בִּי אֲדָכְרוּ לִיהָ שְׁכָמָא
43 דְּאִימִיָּה – כשהזכירו לו את שם אמו, שהרגוה, בְּחֵשׁ חִילִיָּה – נחלש
44 כחו, וקָטְלִיָּה – והרגו אבישי בן צרויה, שנאמר (שם) 'וַיַּעֲזֹר לוֹ
45 אֲבִישִׁי בֶן צְרוּיָה וַיַּךְ אֶת הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמָּיתֶהוּ'. והיינו דְּכָתִיב בַּהֲמִשָּׁךְ
46 הַפְּסוּקָה, שמתמת הסכנה הגדולה שהיה בה דוד, 'אִזּוּ נִשְׁבָּעוּ אֲנָשִׁי
47 דָּוִד לוֹ לֵאמֹר לֹא תֵצֵא עוֹד אֶתָּנוּ לְמַלְחָמָה וְלֹא תִכְבֶּה אֶת נֵר
48 יִשְׂרָאֵל'.
49 אגב כך שהוזכר שקפצה הדרך לאבישי, מביאה הגמרא ברייתא
50 בענין זה: תִּנּוּ רַבָּנִן, שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם קָפְצָה לָהֶם הָאָרֶץ, אֵלֶיעָזֶר עֶבֶד
51 אֲבִרָהֶם, וַיַּעֲקֹב אֲבִינוּ, וְאֲבִישִׁי בֶן צְרוּיָה.
52 מבארת הגמרא: אֲבִישִׁי בֶן צְרוּיָה שקפצה לו הדרך, היינו הָא
53 דְּאִמְרֵן בַּמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּבָא לַעֲלִי. אֵלֶיעָזֶר עֶבֶד אֲבִרָהֶם, דְּכָתִיב בַּשְּׁחָלָךְ
54 לְהַבִּיא אֶת רַבְּקָה לִיצְחָק אֲבִינוּ (בראשית כד מב) 'וְאָבְרָם הָיִים אֵל
55 הָעוֹלָם, וְלִשְׁוֹן הָיִים' מיותרת לכאורה, שהרי ידעו שבא אותו יום
56 לִמְקוֹמָם, לְמִיבְרָא – ובאה תיבה זו להשמיענו דִּהְיוּ יוֹמָא נֶפֶק –
57 שבאותו יום יצא מארץ ישראל, והגיע לארם נהריים בקפיצת
58 הדרך. וַיַּעֲקֹב אֲבִינוּ,

1 הוציא את דוד מתחת קורת בית הבד, פְּתִיחָה לְדוֹד לְעִילָא, וְדָין לִיהָ
2 לְיוֹמָתֶיהָ – השליך את דוד למעלה, לאויר, ונעץ את חרבו
3 באדמה, אָמַר בַּלְבֹּד, נִיפּוּל עָלָה וְנִקְמָל – עתה יפול דוד על החרב,
4 וימות. אָמַר אֲבִישִׁי שֶׁם הַמְּפוֹרֵשׁ, ועל ידו אִוְקְמִיהָ לְדוֹד בֵּין שְׁמִיָּא
5 לְאַרְעָא – העמיד את דוד באויר, בין השמים לארץ.
6 שואלת הגמרא: וְנִימָא לִיהָ אִיהוּ – מדוע לא אמר דוד המלך
7 בעצמו את השם המפורש, והיה מציל את עצמו. משיבה הגמרא:
8 'אֵין חֲבוּשׁ מוֹצִיא עֲצָמוּ מִכִּית הָאֶסְרוּרִין, ומשל הוא, שכיון שהיה
9 דוד באויר לא היתה דעתו מיושבת עליו לומר את השם המפורש,
10 כמו שאין אדם יכול להציל את עצמו מבית האסורים, וצריך
11 שאחרים יוציאוהו.
12 כשהיה דוד עומד באויר, על ידי השם שאמר אבישי, אָמַר לִיהָ
13 אֲבִישִׁי לְדוֹד, מָאִי בְּעִיַת הָכָא – כיצד הגעת למקום זה שבארץ
14 פלשתים, כלומר, מהו הדבר שגרם לך. אָמַר לִיהָ דוד, חָכִי אָמַר
15 לִי קוֹדֶשָׁא בִּירָךְ הוּא – כך שאל אותי הקדוש ברוך הוא, אם רצוני
16 שיכלה זרעי לא שפול ביד אויב, וְחָכִי אֶהְדְּרִי לִיהָ – וכך השבתי
17 לו, שרצוני לפול ביד אויב ולא יכלה זרעי, ומחמת כן נפילתי בידי
18 ישיבי. אָמַר לִיהָ אֲבִישִׁי, אִפְּדִי צְלוּתֶיךָ – הפוך עתה את תפילתך,
19 ובקש שיכלה זרעך ולא תפול ביד אויב, וכמו המשל שאומרים
20 האנשים, כִּי בִרְךָ קִרָא לִיבּוֹן וְאֵת לֹא תִצְטָעֵר – מוטב שנכרך
21 יסבול ויבוא אפילו לידי עניות גדולה, עד שיצטרך למכור שעוה
22 לפרנסתו, ובלבד שאתה לא תסבול צער, וכן כאן מוטב שלא
23 תפול ביד האויב, ולא תדאג לצערם של בניך. אָמַר לִיהָ דוד, אִי
24 חָכִי, סִייעָ בְּתָךְ – אם כך אתה מייעץ לי, סִייע לי בתפילתך
25 שתתהפך תפילתי הראשונה, ולא אמסר ביד אויב. והיינו דְּכָתִיב
26 (שמואל ב' כא ז) 'וַיַּעֲזֹר לוֹ אֲבִישִׁי בֶן צְרוּיָה', ובביאור פסוק זה אָמַר רַב
27 יְהוּדָה אָמַר רַב, שְׁעָזְרוּ אֲבִישִׁי בְּתַפְלָה, והיינו בתפילה זו שתתהפך
28 תפילתו הראשונה של דוד, ולא ימסר ביד אויב.
29 אחרי שהתפללו על כך, אָמַר אֲבִישִׁי פעם נוספת את השם

סנהדרין דף צה עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עזר והדר" (ליום חמישי) רמה

לחצילו. וכן עתידין לבוא עם גוג ומוגוג כשיבוא להלחם עם ישראל
לפני ביאת המשיח.
במתינתא תנא – בברייתא שנינו, אורף מנהגו של סנחריב היה
ארכע מאות פריס – פרסאות, רחב צואר כל פוקי כשעמדו בשורה
זה לצד זה היה ארכעים פריס, כך – מספר כל אנשי הצבא במנהגו
היה מאותים וששים ריבוא אלפים – שני מליארד ושש מאות מליון
איש, חסר חד.
בעי ו' ביהתקא אבין, מה כוונת הברייתא במה שאמר 'חסר חד',
האם שהיה חסר חד ריבוא – חסר 'ריבוא' אחד מהמנין שהוזכר,
כלומר פחות עשרת אלפים, או חסר חד אלפא – חסר אלף חיילים,
או חסר מאה חיילים, או חסר חד – חייל אחד, תיקו – תעמוד
שאלה זו בספק, שלא נפסטה.
תנא – שנינו בברייתא, הסוסים הראשונים של צבא סנחריב עקרו
בשתי – בשחיה בנהר הירדן, שנאמר לגבי צבא סנחריב (ישעיה ח ח)
'והלך ביהודה ששן ועבר', ובשעה שעברו בנהר שומו ממימי,
והתמעטו מימיו, והסוסים האמצעיים כבר לא היו צריכים לשחות
אלא עקרו בקוקה זקופה, והגיעו המים עד צוארם, שנאמר (שם) 'עד
צואר יגיע', ואף הם שומו ממימי ומיעטום, והסוסים האחרונים
העלו עפר ברגליהם, לפי שכלו מי הנהר, ולא מצאו מים בנהר
לשתות, עד שהביאו מים ממקום אחר ושחו, שנאמר (שם לו ב) 'אני
קרתו ושתיתי מים וגו' ואחר כך בקפ עממי כל יארי מצור'.
מקשה הגמרא: כיצד יתכן לומר שמספר חיילי סנחריב היה גדול
כל כך, וכמו שהבארם בברייתא לעיל, והכתוב (שם לו ב) 'ויצא
מלאך ה' ויכה במחנה אשור מאה ושמנים וחמשה אלף (ויקומו)
[וישכימו] בבקר ויהיה כלם פגרים מתים', הרי שלא היו אלא מאה
שמונים וחמשה אלף, ולא יותר.
מתרצת הגמרא: אמר רבי אבהו, תללו – אותם מאה שמונים
וחמשה אלף שהוזכרו בפסוק, ראשי גייסות הן – מפקדי הצבא,
שכל אחד מהם ממונה על חיילים רבים. אמר רב אשי, ויקא נמי
– כך מדויק גם מהפסוק, דבריהם לגבי חיל סנחריב (שם יט) 'לכן
ישלח האדון ה' צבאות במשמניו ריון', ויש לדייק שה'ריון',
המגיפה ששלח בהם ה', היתה בשמינים ראית בהו – בחשובים
שבהם, והיינו בראשי הגייסות, והם היו מאה שמונים וחמשה אלף.
מביאה הגמרא ראייה נוספת: אמר רבינא, ויקא נמי, דכתב (דברי
הימים ב' לב כא) 'וישלח ה' מלאך ויכחד כל גבור חיל וגידי וישר במחנה
וגו' מלך אשור וישב בבשת פנים לארצו ויבא בית אלהיו ומיצאי
מעיו ויבניו שם הפילוחי תרבו, ומוכח שהמלאך הרג בהם 'כל'
גיבור חיל וגידי ושר', אך מלבד זה היו עוד חיילים רבים, שפעם מינה.
הגמרא מבארת כיצד הרג המלאך את צבא סנחריב. מבארת
הגמרא: כמה חכם המלאך. מביאה הגמרא מחלוקת: רבי אליעזר
אומר, ביד חכם, שנאמר (שמות יד לא) 'וירא ישראל את ה'י' הגדולה
אשר עשה ה' במצרים', ומכך שלא נאמר 'יד הגדולה' אלא 'היד'
הגדולה, יש לדרוש שהיא אותה היד שעתידיה ליפרע מסנחריב.
רבי יהושע אומר, באצבע חכם, שנאמר (שם ח טו) 'ויאמרו החרמנים
אל פרעה אצבע אלהים היא', ומלשון 'היא' יש לדרוש שהיא
האצבע שעתידיה ליפרע מסנחריב. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי
הגלילי אומר, בחרב נהרגו, וכך היה המעשה, אמר לו הקדוש ברוך
הוא לגבריאל המלאך, מנלך נבואה – האם חרבך חדה ומושחות,
אמר לפניו, רבוננו של עולם, נבואה ועומדת מששת ימי בראשית,
שנאמר (ישעיה כא טו) 'מפני חרבות נדדו וגו' מפני חרב נטושה. רבי
שמעון בן יוחי אומר, אותו תפרק זמן ביטול פירות ה', אמר לו
הקדוש ברוך הוא לגבריאל, בשאתה ויצא לבשל את הפירות, תוקק
להם – לצבא סנחריב, להורגם, שנאמר (שם ח טו) 'מידי עברו יקה
אתכם כי בכרך בכרו עבדו ביום ובלילה והיה רק וועה הבין
שמועה' וגו', והיינו שלא יצא גבריאל רק כדי להורגם, אלא יצא
לבשל את הפירות, ומידי עברו יקה אתכם. אמר רב שפא על
פירוש זה, היינו דאמר אינשי – זהו מה שרגילים בני אדם לומר,
אנא אורקה, לבעל דבכך אישפתם – אגב הליכתך בדרכך, לפי

הכתוב (בראשית כח ייא) 'ויצא יעקב ממאד שבע ויחלף תרנה, והיינו
שכבר הגיע לחרן שבחוץ לארץ, וכתוב בפסוק הבא 'ויפגע במקום
ויילן שם כי בא השמש', ואותו מקום היה 'בית אל', שזהו הר
המזרחי שבירושלים, וכיצד יתכן הדבר, אלא כך יש לפרש את
הפסוקים, שבאמת הגיע תחילה לחרן, ובי מקא – כשהגיע לחרן,
אמר בלבו, אפשר עברתי על 'בית אל' שהוא מקום שהתפלל בו
אבותי – אברהם ויצחק, ואני לא התפללתי בו, ומחמת כן פני
למיתר – רצה לחזור וללכת לבית אל, בין דהרר בדעתה
למיתר – כיון שהרהר בדעתו לחזור, קפצה ליה ארעא – התקרב
אליו המקום, ומיד אירע האמור בפסוק הבא 'ויפגע במקום', והיינו
בבית אל, ולשון 'ויפגע במקום' מוכיחה שלא הלך יעקב עד
המקום, אלא שהמקום בא אליו, שמיד כשרצה לחזור התקרב
אליו המקום ופגע בו.
מביאה הגמרא פירוש נוסף לפסוק 'ויפגע במקום': דבר אחר, אין
'ויפגע' כאמורה כאן אלא תפלה, שהתפלל שם יעקב, שנאמר
(ירמיה טו) 'ויתנה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה
ותפלה ואל תפגע בי', ואל תפגע בי' היינו אל תתפלל אלי.
ממשיכה הגמרא לבאר את הפסוקים האמורים אצל יעקב אבינו:
'ויילן שם כי בא השמש', מבארת הגמרא. בת דצלי בעי למיתר –
לאחר שהתפלל רצה לחזור לחרן, אמר הקדוש ברוך הוא, צדיק
זה בא לבית מלוג, וכי פטר – ילך לדרכו בלא ליקה, בתמיה, מיד
בא השמש, כלומר שקעה השמש מיד, שלא בזמן המעשה לה,
מכיון שזו מכה נאמר ויבא השמש, שזה לשון סיפור הראשון,
אלא נאמר 'כי בא השמש', ומשמע שזהו טעם, כלומר, שמתחילה
לא היה בדעתו ללון שם, לפי שהיה היום גדול, וכיון שפתאום בא
השמש, לן שם. והיינו דכתב במקום אחר לגבי יעקב אבינו
כשהבחו שרו של עשו על ירכו (בראשית לב לב) 'ויורה לו השמש',
ולבאורה קשה, וכי לו ו' ליעקב בלבד ורק, והלא לכל העולם כולו
זרחה, אלא אמר רבי יצחק, אותו ששש שכבר היתה לו, שפא
בעבורו – שהקדימה השמש לשקוע כשהיה בבית אל, עבור יעקב
אבינו שישאר ללון שם, ורקח בעבורו – כדי לרפאותו מצליעתו.
הגמרא חוזרת לאמור לעיל, שהפך דוד את תפילתו וביקש שיכלה
זרעו. שואלת הגמרא: ומנלן דכלה ויעיה דוד – ומנלן לנו שאכן
התקבלה בקשתו של דוד, וכלה זרעו. דכתב (מלכים ב' יא א) לאחר
שמת אחזיהו מלך יהודה, ועתה אם אחזיהו ראית בי מה בנה
ותקם ותאבד את כל דע הממלכה, והיינו כל זרע בית דוד.
מקשה הגמרא: והא השתיר ליה יוש – והרי נשאר יואש בן
אחזיהו, שהוחבא מפני עתליה, שנאמר (שם יא ב) 'ותקח יהושבע בת
המלך יורם אחות אחזיהו את יואש בן אחזיהו ותגנב אתו מתוך בני
המלך המומתים אתו ואת מנקה בחדר המטות ויסתרו אתו מפני
עתליהו ולא הזקת, ומלך אחר כך על ישראל, ואם כן לא כלה
זרע דוד. מתרצת הגמרא: הנה נמי אשתיר אביתר – גם בברייתא
כחני נוב לא נהרגו כולם, אלא נשאר אביתר הכהן, דכתב (שמואל
א' כב ב) 'וימלט בן אחר לאחיהם בן אחיטוב וישמו אביתר, ולכן גם
בעונשו של דוד שהיה מחמת אחיטוב כחני נוב לא כלה זרעו
לגמרי, אלא השתיר יואש. ועל דבר זה אמר רב יהודה, אמר רב,
אלמלא (לא) נשתיר אביתר לאחיהם בן אחיטוב, לא נשתיר מרע
של דוד שריר ופליט, כיון שהיה דוד נענש שיכלה זרעו לגמרי.
הגמרא חוזרת לדון במלחמת סנחריב בחזקיה המלך: אמר רב
יהודה, אמר רב, בא עליהם סנחריב הרשע פארעם וחמשה אלף
איש שכולם בני מלכים, ויושבים בקרונות של זהב, ועמקן שגלונות
– מלכות וזונות, ובשמינים אלף גבורים לבושי שריון קליפה – שריון
העשוי מטבעי ברזל רבות, ובאמצע כל טבעת יש קליפה של
ברזל המגינה על הלובש שלא יכנסו בו חיצים דרך הטבעות,
ובששים אלף איש אחויו חרב שרצים לפניו, הרי אלו מאה שמונים
וחמשה אלף שנמנו בפסוק, והשאר שבאו עמו ולא נמנו בפסוק, היו
פרישים – רוכבי סוסים. וכן – ואותו מספר חיילים באו על אברהם
אבינו, במלחמת ארבעת המלכים, כששבו את לוט והלך אברהם

רבי יוחנן מבאר מנין לו שהם היו האנשים שנשארו: **נְבוּכַדְנֶצַּר**,
נִמְרָא – כך קיבלו חכמים, שהוא נשאר בחיים מחיל סנחריב, ואין
לזה ראיה מהפסוקים. **נְבוּכַדְנֶצַּר**, **דְּכַתִּיבְהּ** בזמן שהשליך נבוכדנצר
את חנניה מישאל ועזריה לבבשן האש, ואמר ליועציו בבדהלה,
הרי השלכנו לבבשן שלשה אנשים כפותים בחבלים, ועתה אני
רואה שם ארבעה אנשים שאינם כפותים, (דניאל ג כה) **וְרוּחַ**
דְּרִיבְעָאָה דְּמִי לְבַר אֱלֹהִין – ומראה האדם הרביעי שעמדם דומה
למראה מלאך, **וְאִי לֹא דְחִנְיָה, מְנָא הוּא יָדַע** – ואם לא שהיה
נבוכדנצר עם צבא סנחריב, וראה את המלאך מכה את כל אנשי
הצבא, מנין לו לדעת כיצד הוא מראה של מלאך. **סְנַחְרִיב וּשְׁנֵי**
בְּנָיו נִשְׁאָרוּ, דְּכַתִּיב (מלכים ב' יט לו) וַיְהִי הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית נִסְרוֹף
אֱלֹהֵיו וְאַרְבַּלְמֶלֶךְ וְיִשְׂרָאֵל בְּנָיו כְּהוּזָה בְּתָרְבִי, ויבואר להלן מדוע
הרגוהו, ומכל מקום מוכח מהפסוק שסנחריב עצמו לא מת על ידי
המלאך, וכן לא מתו שני בניו שהרגוהו אחר כך.
הגמרא דורשת פסוקים נוספים בענין סנחריב: **אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ,**
פסוק זה שיובא להלן, **אֱלֹמְלָא מִקְרָא כְּתוּב אִי אֲפָשֵׁר לְאִמְרוֹ** – ולוי
שנכתב כן בפירוש אי אפשר לומר כן, **דְּכַתִּיב (שעריה א' כ) וַיִּזְעַק**
וַיִּגְלַח ה' בְּתַעַר הַשִּׁכְרִיהָ כְּעֶבְרִי נָהָר בְּמֶלֶךְ אֲשׁוּר אֶת הָרֹאשׁ וְשַׁעַר
הָרִגְלִים וְגַם אֶת הַזֶּקֶן הַקָּשָׁה, וכך יש לדרוש את הפסוק, לאחר
שמתו כל אנשי צבאו של סנחריב, **אָתָּא קוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאֲדָמִי**
לִיָּה בְּנִקְרָא סָבָא – זימן לו הקדוש ברוך הוא מלאך בדמות אדם
זקן, **וְאָמַר לִיָּה הַמְּלָאךְ לִסְנַחְרִיב, כִּי אֲזַלְתָּ לִּנְבִי מַלְכִי מוֹרָח וּמַעֲרֵב,**
דְּאִיִּיתִינִיהוּ לְבְנֵיהוּ וּקְטִילִיתִניהוּ – כשתחזור מכאן ותלך לכל
המלכים שבעולם, שהבאת את בניהם לכאן וגרמת למותם, **מָאִי**
אָמַרְתָּ לָּהּ – מה תאמר להם, מדוע מתו בניהם. **אָמַר (להו) [לִיָּה]**
סנחריב, **הוּא נִבְרָא בְּהוּא פְּחָדָא נִמִּי יְתִיב** – אותו אדם, כלומר
אני עצמי גם כן נמצא בפחד זה, מה אשיב לכל אותם מלכים.
המשך סנחריב ואמר לִיָּה, **יְהִי נַעֲבִיד** – מה אעשה כדי להנצל
מהם. **אָמַר לִיָּה הַמְּלָאךְ, וַיֵּל**

תומך, התראה בפני שונאך והפחידו בכך, וכמו שגבריאל הרגם
אגב הליכתו לבשל את הפירות.
מביאה הגמרא דעות נוספות: **וַיֵּשׁ אֲמֹרִים, בְּחֻמְטָן** של אותם
חיילים נָשָׁף וְנִפְחוּ בָּהֶן הַמְּלָאךְ, וְמָתוּ, **שְׁנַאמֶר (שם מ כד) וְגַם נָשָׁף**
בָּהֶם וַיָּבֹשׁוּ. רַבִּי יְרֵמְיָה בֶּר אָבָא אָמַר, כְּפִיִּים סָפַק לָהֶם – הבה
המלאך שתי ידיו זו על זו, וּמָתוּ, **שְׁנַאמֶר (יחזקאל כא כב) וְגַם אֲנִי**
(הכתי) [אָבָה] כְּפִי אֶל כְּפִי וְהִנֵּחֹתִי חֲמָתִי. רַבִּי יִצְחָק נִפְחָא אָמַר,
אֲזִינִים גְּלָה לָהֶם – פתח את אזניהם ושמעו שירה מפי חיות הקודש,
וְמָתוּ, שְׁנַאמֶר (שעריה א' כ) מְרוֹמְמָתָךְ נִפְצוּ גִזְיִם, כלומר, משמיעת
שירת החיות המרוממות את ה', מתו הגזיים, שהם צבא סנחריב.
הגמרא מבררת כמה חיילים נשארו חיים מצבא סנחריב. מבררת
הגמרא: **וּכְמָה נִשְׁתַּיִיר מֵהֶם. מְבִיאָה הַגְּמָרָא מַחְלֻקָּת: רַב אָמַר,**
עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים, שְׁנַאמֶר (שם י ט) וַיִּשְׂאָר עֵץ יַעֲרֹ מִסְפָּר יְהִי וְנַעַר
יִכְתְּבֵם, כלומר אפילו נער קטן יוכל לכתוב את מספר החיילים
שנשארו, **וּכְמָה נַעַר יָכֹל לְכַתּוּב, עֲשָׂרָה, עַל יְדֵי שִׁטְיָף טִיפַת דִּי**
עַל הַיַּיִר, וְטִיפָה זו נִרְאִית כְּאוֹת יו"ד שְׂדִיָּא גִימְטְרִיא שֶׁל עֲשָׂרָה.
וּשְׂמֹאל אָמַר, תַּשְׁקָה נִשְׁאָרוּ, שְׁנַאמֶר (שם יז ו) וַיִּשְׂאָר בּוֹ עוֹלָלוֹת
כְּנוֹקָה זֵית שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה נְגָרִים בְּרֹאשׁ אֲמִיר אֲרִבְעָה חֲמִשָּׁה בְּסַעֲפִיָּה
פְּרִיָּה, וכך הוא פירוש הפסוק, שישארו אנשים בחיל סנחריב כמו
שנשארים זיתים מועטים לאחר נקיפת הזית וְהַכָּאת עֵץ הוּיָת
להשיר מעליו את הפירותו, שהם שנים שלשה גרגרים, וכך
במחנה סנחריב ישארו רק ארבעה חמשה בסעיפיה, וארבעה
וחמשה יחד הם תשעה.
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי אָמַר, אֲרִבְעָה עָשָׂר נִשְׁאָרוּ בָהֶם, שְׁנַאמֶר (שם) שְׁנַיִם
שְׁלֹשָׁה [וְכו'] אֲרִבְעָה וְחֲמִשָּׁה, ודורשים את כל המספרים, שנים,
שלשה, ארבעה וחמשה, ויחד הם ארבעה עשר.
רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, חֲמִשָּׁה הֵם שִׁנְשָׁאָרוּ, סְנַחְרִיב, וּשְׁנֵי בְּנָיו, נְבוּכַדְנֶצַּר
שְׂדִיָּא אַחֵר כִּךְ מִלֵּךְ בָּבֶל וְהַחֲרִיב בִּירוּשָׁלַם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ,
וְנְבוּזַדְנֶצַּר אֲחֵר כִּךְ שָׂר בַּמְּלָכוּתוֹ שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר וְנִשְׁלַח עַל
יְדו לְכַבּוֹשׁ אֶת יְרוּשָׁלַם.